

Morten Kyed

Ambulancearbejde, sikkerhed og maskuline rekonfigurationer:

Etnografiske fortællinger om kulturelle praksisser under forandring

Trods den vedvarende kønnede ulighed i forekomsten af arbejdsulykker og utallige studiers beskrivelser af sammenhæng mellem maskulinitet og risikoadfærd, har kun ganske få studier undersøgt sammenhængen mellem mænds køns- og sikkerhedspraksis på arbejde. Baseret på 575 timers etnografisk feltarbejde og 20 interviews med mandlige ambulancereddere belyser denne artikel nogle centrale sammenhænge mellem mandlige ambulanceredderes maskulinitets- og sikkerhedspraksis. Artiklen viser, hvordan mandlige ambulancereddere bl.a. praktiserer sikkerhed ved at positionere sig i opposition til en kollektiv fortælling om fortidens "John Wayne- og Tarzan Syndrom". Undertiden udtrykkes denne symbolske skillelinje mellem traditionel og moderne maskulinitetspraksis eksplicit, men oftest forekommer den implicit i de mandlige ambulanceredderes kulturelle praksis. Denne kulturelle sikkerheds/maskulinitets-rekonfiguration indebærer bl.a., at de mandlige ambulancereddere eksplicit tager afstand fra den maskuline helterolle, som medierne tilskriver dem. En anden måde, opgøret med den tidligere maskulinitetspraksis træder frem i det empiriske materiale, er gennem reddernes udbredte fremhævelse af det, jeg kalder et "forløsningsfællesskab" i forbindelse med kollegial bearbejdning af barske ambulanceopgaver.

Søgeord: maskulinitet, sikkerhed, praksis, ambulancearbejde.

Denne artikel undersøger sammenhængen mellem mænds maskulinitets- og sikkerhedspraksis i et relativt barskt arbejdsmiljø. Sammenhængen mellem maskulinitet og sikkerhed er bl.a. interessant, fordi danske mænd kontinuerligt har haft næsten dobbelt så stor risiko for at blive udsat for en arbejdsulykke og omtrent ti gange så stor sandsynlighed for at blive udsat for en dødsulykke på arbejde, sammenlignet med kvinder (Arbejdstilsynet 2012). En mulig forklaring på den stabile sammenhæng kan være, at sikkerhed er i konflikt med nogle former for maskulinitetspraksis (Jensen m.fl. 2014), men kun ganske få studier har undersøgt denne sammenhæng empirisk (Somerville & Abrahamsson 2007; Ely og Meyerson 2010), og ingen studier har tidligere undersøgt det i en skandinavisk kontekst.

Empirisk tager artiklen udgangspunkt i et kvalitativt studie af mandlige ambulancereddere i Danmark. Falckstationer har altid været mandedominerede arbejdspladser, hvilket gør denne kontekst velegnet til at studere, hvordan maskuliniteter virker på arbejdspladser. Kønsforskere har ofte påpeget, at arbejde fungerer som den måske mest afgørende arena for de fleste mænds kønskonstruktion (McDowell 2009:131; Connell 2005). Desuden fremhæves det ofte, at maskulinitet er en "homosocial vedtagelse" (Kimmel 1994); det er i symbolske kampe *blandt* mænd, at maskulinitet udfordres, vindes og bevises (Bourdieu 2001; Meuser 2007). Studiet af ambulancereddere er desuden interessant fra et alment kønsperspektiv, fordi ambulancereddere arbejder i spændingsfeltet mellem arbejdsopgaver, som er konventionelt maskulint konnoterede (forflytning af patienter, transport), og på den anden side er ambulancearbejdet forankret i viden- og serviceøkonomiens krav om nye former for socio-emotionelle praksisser og vidensbasering (McDowell 2009). Falckstationer er med andre ord en oplagt case til at studere mænds komplekse kønspraksis i disse år (Robinson & Hockey 2011; Reinicke 2013). Fra et sikkerhedsperspektiv er ambulancearbejde et ideelt udgangspunkt, fordi arbejdsmiljøet er meget dynamisk og relativt belastende. Derfor er det forventeligt, at sikkerhedspraksis *ceteris paribus* er mere observerbar her sammenlignet med mange andre felter.

Artiklen består af to hoveddele. I artiklens første del beskrives ambulancearbejdets kønnede symbolisme. Dernæst introduceres centrale pointer fra litteraturen omkring forholdet mellem maskulinitet og hhv. risiko og sikkerhed. Herefter beskrives artiklens etnografiske studier og kvalitative interviews. Til sidst introduceres artiklens praksisteoretiske tilgang. Artiklens anden del indeholder tre empiriske nedslag. Først opridses centrale elementer i ambulancetjenestens kulturelle rekonfiguration de seneste to årtier, hvilket har medført en central rekonfigurering af forholdet mellem maskulinitet og sikkerhed. Dernæst præsenteres ambulancereddernes overraskende modstand mod at identificere sig med den helterolle, som særligt medierne tilskriver dem. Til sidst præsenteres begrebet om "forløsningsfællesskaber", som tematiserer ambulancereddernes kollegiale bearbejdning af barske oplevelser i forbindelse med arbejdet.

Ambulancearbejdets kønnede symbolisme

I Danmark er Falckredderen en mytologisk figur med stærke maskuline konnotationer; Falckreddere har gennem flere generationer været stærke mænd, der drog ud for at redde nødstedte danskere i store og larmende biler, som andre trafikanter forventes at vige tilbage for, idet ambulancereddernes forehavende antages at være vigtigt for almenvellet. I medierne positioneres danske ambulancereddere også i henhold til en konventionel maskulin symbolisme. Et eksempel på denne iscenesættelse er åbningsreplikken til docusoapen *Hverdagens Helte*. Her siger fortællerstemmen – henover billeder af rednings-scener og reddere, der poserer foran deres redningskøretøjer – at:

De har en hverdag, hvor ingen ved, hvad dagen bringer. Ét er dog sikkert; 24 timer i døgnet, 365 dage om året, er de klar til at hjælpe dig, hvis du er i nød [...] Selv kalder de det bare et arbejde, men for os er de hverdagens helte (Åbningsreplik til serien "Hverdagens Helte", Kanal 5, sæson 5).

Redderne i traileren, som alle er mænd, iscenesættes som modige og handlekraftige. Traileren reciterer således ikke alene en myte om ambulancereddere og ambulancearbejde, men også sammenhængen mellem ambulancearbejde og heteronormative maskulinitetsnormer og symbolisme (Butler 1993). Således er medierne med til at konstruere et billede af ambulancearbejdet som barskt og dramatisk.

Helterollen er et utvetydigt maskulint symbol (Whitehead 2005:413), og ambulancearbejdets immanente helterolle og risici tilbyder således en symbolsk ramme med en række konventionelt maskuline symboler, som ambulancereddere enten kan recitere eller bryde med i forbindelse med deres kønspraksis.¹ Derfor er det måske heller ikke overraskende, at internationale studier har vist, at redningsarbejdere ofte sætter pris på og aktivt forsøger at reproducere den maskuline "rock-star"-identitet, som medierne tilbyder dem (Tracy & Scott 2006:22-24, Palmer 1983; Chetkovich 1997).

Maskulinitet, risici og sikkerhed på arbejde

Ambulanceredde arbejder i det, man med den svenske ulykkesforsker Johan Sanne (2008:645) kan kalde et "dobbeltdordensforhold til risiko"; for at nedsætte patientens risiko for yderligere skade må ambulanceredderne i større eller mindre grad påtage sig risici – eksempelvis ved at løfte patienten eller ved at transportere patienten i høj fart gennem tæt trafik. For at kunne hjælpe andre mennesker i nød, stiller ambulanceredde ikke kun deres faglige, men også deres fysiske og emotionelle overskud til rådighed for patienter.

Risikovillighed og kropsliggjort kapacitet til at udføre fysisk hårdt arbejde har traditionelt været grundpillen, omkring hvilken maskulinitet praktiseres på "mandarbejdspladser" (fx Willis 1977; Haas 1977; Ackroyd & Crowdy 1990; Iacune 2005; Paap 2006). Prisen for nogle mænds symbolske og økonomiske kapitalisering af kropslige egenskaber er, at kroppen presses for hårdt i kampen om visse former for maskulin selvidentitet (Ajslev m.fl. 2013; Sabo & Gordon 1995; Courtenay 2011).

De fleste former for arbejde muliggør, at det samme arbejde kan praktiseres i henhold til både maskuline og feminine kønskoder afhængigt af, hvilke dimensioner ved arbejdet der fremhæves af medarbejderne (Leidner 1991, Hall 1993). I relation til artiklens fokus på forholdet mellem maskulinitet og sikkerhed fremhæves særligt tre typiske domæner i litteraturen om mænds praktisering af maskulinitet på farlige arbejdspladser (Ely & Meyerson 2010:6-8): Det første er det fysiske domæne, hvor *fysisk overlegenhed* fungerer som mål for kompetence og status. For det andet er *tekniske kompetencer* et centralt symbolsk domæne, når mænd "gør" maskulinitet på arbejde. "Mænd finder stolthed i deres evner til at håndtere værktøj og maskiner – evner, som generelt anses som naturlige for "rigtige mænd" – og de gør sig umage for at demonstrere det", bemærker Ely & Meyerson (2010:7, se også Mellström 2004; Olofsson 2009). Endelig praktiseres maskulinitet ofte ved at fremstå *emotionelt afkoblet, velafbalanceret og frygtløs* (Ely & Meyerson 2010:7). Disse tre domæner er også centrale for danske ambulancereddes praktisering af køn. Men artiklen viser ligeledes, at danske ambulanceredde ikke praktiserer køn via fysisk styrke, og at deres emotionelle følelsesregler er mere nuancerede, end litteraturen ofte peger på.

Metode og empiri

Artiklen bygger på induktive empiriske etnografiske- og interviewstudier med mandlige danske ambulanceredde. Det etnografiske feltarbejde – der foregik i sommeren 2010 og sommeren 2012, i alt 575 timer – blev foretaget blandt danske ambulanceredde på to af landets større Falckstationer. 20 kvalitative interviews af mellem 1 og 2 ½ times varighed blev indsamlet i perioden mellem de to runder etnografiske feltstudier²: Først interviewede jeg tre af de fire danske fællesarbejds miljørepræsentanter. Formålet med interviewene var at opnå indsigt i det pågående sikkerhedsarbejde samt fæl-

lesarbejdsmiljørepræsentanternes perspektiv på ambulancereddernes risici og sikkerhedspraksis. Efterfølgende udvalgte jeg strategisk ti ambulancereddere på baggrund af data fra MARS-projektets spørgeskemaundersøgelse udsendt til *samtlig*e danske reddere hos Falck. Udvælgelsen af interviewinformanter skete på baggrund af en faktoranalyse af to spørgsmålsbatterier om henholdsvis *prioritering* af sikkerhed og *holdning* til sikkerhed. Herfra udvalgte jeg fem ambulancereddere fra de 20 % "mest sikre" og fem fra de 20 % "mindst sikre" ambulancereddere. Således sikrede jeg, at informanterne repræsenterer den maksimale diversitet i forhold til sikkerhedsadfærd og holdninger blandt Falcks ambulancereddere.³ De overordnede interviewtemaer var reddernes erhvervsbane, oplevelse af arbejdet og risici, arbejdsulykker, sikkerhedspraksis, menneske/omsorgsarbejde, det kollegiale fællesskab samt kønsstereotyper på og omkring arbejdet. Interviewmaterialet indeholder desuden fem ulykkesfortællinger fra ulykkesramte reddere, som blev udvalgt relativt tilfældigt fra Falcks ulykkesregister. Endelig indeholder interviewmaterialet interviews med stationslederne på begge stationer, hvor feltarbejdet forregik. Alle interviews blev efterfølgende transskriberet ordret og anonymiseret.

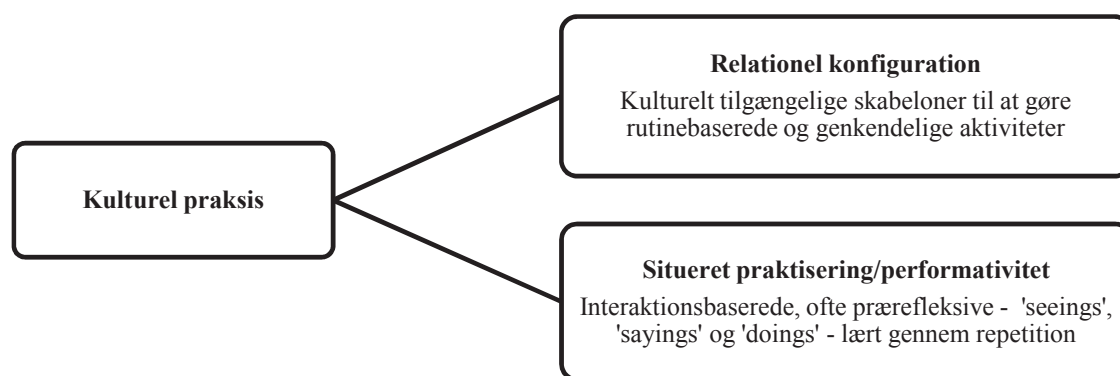
Sikkerhed og køn er begge politiserede og moralske emner. Derfor er der ingen personlig eller neutral position ud fra hvilken, man kan tale om de to fænomener. Når ambulancereddere redegør for holdninger og praksisser omkring sikkerhed, så redegør de også implicit for social position og identitet (Gherardi 2006:154f.). Jeg påpegede kontinuerligt under feltarbejdet, at jeg intet vidste om sikkerhed, og at jeg primært var interesseret i at vide mere om, hvordan *de* fandt ud af, hvor grænserne er mellem sikkert og usikkert arbejde i dagligdagen. Med inspiration fra Lis Højgaard (2010) og Mats Alvesson og Yvonne Due Billing (2009:220) valgte jeg, at lade spørgsmålet om køn stå i baggrunden og være et "ikke-eksplicit tema" for informanterne i forbindelse med feltarbejdet. Formålet var at se om, og evt. hvordan, køn naturligt blev bragt i spil som et meningsfuldt fænomen af ambulanceredderne selv i forbindelse med samtaler om sikkerhed og deres arbejdspraksis generelt. Det gjorde det imidlertid sjældent eksplicit. Men, som vi skal se i forbindelse med analysen af det empiriske materiale, kan kønnede aspekter fremanalyseres af nogle af ambulancereddernes redegørelser omkring sikkerhed. Mod slutningen af interviewene begyndte jeg at spørge mere eksplicit til køn og maskulinitet eksempelvis ved at spørge til betydningen af, at Falck er en traditionel mandearbejdsplads, samt hvad det betyder for kulturen og arbejdspraksis, at der kommer flere og flere kvindelige ambulancereddere.

En praksisteoretisk tilgang

Mit blik på sammenhængen mellem maskulinitet og sikkerhed er i denne artikel inspireret af kulturalistisk praksisteori (Reckwitz 2002). Som Bente Hal-kier og Iben Jensen tidligere har anført i dette tidsskrift, så muliggør en prak-

sisteoretisk tilgang "et distinkt analytisk blik på hverdagens sociale liv ved at fokusere på praksisser som performativitet", mens "de teoretiske antagelser om praksis er åbne og multirelationelle", fordi man analytisk lader "hvert enkelt aspekt indgå i en konfiguration med hinanden og med andre relevante aspekter af organiseringen af praksisser" (2008:50). En praksisbaseret analyse indebærer med andre ord et fokus på en "økologisk agensmodel" (Gherardi 2009:115), hvor et relationelt mønster eller en sammenkædning af forbundne (kropslogiske, symbolske, diskursive, materielle) elementer og aktiviteter, fortløbende producerer og reproducerer praksis. Selvom praksis altid er "i proces", så er praksis pr. definition altid genkendelig; en praksis er en aktivitet, som indeholder et genkendeligt mønster for medlemmerne af et praksisfællesskab (Gherardi 2012:202f).

Min opfattelse af kulturel praksis er inspireret af den amerikanske organisationssociolog og kønsforsker Patricia Yancey Martin, som har udformet en meget nyttig praksisteoretisk ramme, der betegner køn som en tosidet/tvillinge-dynamik mellem strukturelle *praksisser* og interaktionelle *praktiseringer* af køn (2003, 2006). Hermed forenes køn – og sikkerhed – som struktur/institution perspektivet (Connell 2005) med det mere dynamiske og situerede praktiseringsperspektiv (West og Zimmerman 1987; Bulter 1990), som forskellige uadskillelige dimensioner af samme fænomen:

Figur fra Kyed 2014a:44.

Således fordrer en praksisteoretisk tilgang et dialektisk syn på forholdet mellem agens og institutionaliserede strukturelle og normative begrænsninger, som kulturelle repertoires stiller til rådighed for sociale aktører i forbindelse med praktisering af såvel køns- som sikkerhedspraksisser.

Jeg betragter i denne artikel ambulancereddernes arbejdsfællesskab som et praksisfællesskab (Lave & Wenger 1991). Rationalet bag begrebet om praksisfællesskaber er, at medlemmers faglige og sociale integration i praksisfællesskabet sker gennem en proces – "deltagelsesbane" – hvor novicer starter som legitime, men perifere deltagere i praksisfællesskabet (ibid). Gennem *situert deltagelse* lærer eleverne hen ad vejen de spilleregler og kundskaber – det

situerede pensum (Gherardi m.fl. 1998b) – som er forbundet med fagets praksis, herunder hvordan man praktiserer køn og sikkerhed inden for fællesskabet. Begrebet om praksisfællesskaber retter således især opmærksomhed mod praksissers betydning for reproduktion af traditioner og socialiseringsprocesser omkring fælles virksomhed og fælles kulturelle repertoires inden for sociale fællesskaber (Wenger 2000:229; Nicolini 2013). Men Wenger fremhæver også "ansvarlighed" overfor etablerede praksisser, som et afgørende element af praksisfællesskaber (2004:99f.). Idet praksisser er socialt genkendelige, er de altid normative, og sociale aktører holdes ansvarlige i henhold til sociale normer for passende praksis (West & Zimmerman 1987, Butler 1990; 1993). Som Svend Brinkmann bemærker, kan vi kun ""performe" .., hvis der er praksisser at "performe" i, og som vi kan stå til ansvar for" (2009:118f.). Således gør "performativitet i et praksisteoretisk perspektiv det muligt at fokusere på *praktisk* normativitet og acceptabilitet" (Halkier & Jensen 2008:63). Dermed bliver det relevant at undersøge spørgsmål som: "Hvad vil det sige at "gøre dygtig ambulanceredder"? Hvordan "gør" man passende sikkerhed på en akuttur? Kan mænd "gøre maskulinitet", mens de "gør sikkerhed"? osv.

Ambulancetjenestens kulturelle rekonfiguration

Den danske ambulancetjeneste har de seneste to årtier gennemgået en række forandringer, som er centrale for sammenhængen mellem maskulinitet og sikkerhed. For det første har ambulanceredderne gennem de seneste to årtier fået en markant efteruddannelse. De fleste erfarne ambulanceredderne i dag er forhenværende håndværkere og/eller har haft en karriere i Forsvaret, inden de blev reddere. Da de blev ansat som reddere, modtog de blot få ugers oplæring, inden de kørte som fast mand i en ambulance. Men i starten af 1990erne begyndte uddannelsen og efteruddannelsen af ambulanceredderne at blive mere formaliseret. Det resulterede over tid i de nuværende uddannelsesniveauer: ambulanceassistent, ambulancebehandler og paramediciner. I dag er uddannelsen til ambulanceassistent en knap treårig erhvervsuddannelse, hvor elever starter i mesterlære på en station. Dette uddannelsesmæssige løft betyder, at ambulanceredderne har fået markant flere behandlingsmuligheder og beføjelser til at behandle patienter præhospitalt, hvilket stiller nye kvasimedicienske symbolske ressourcer til rådighed i forbindelse med de mandlige ambulanceredderes identitetspraksis. Et andet vigtigt element er udviklingen omkring tekniske hjælpemidler. For ganske få år siden havde ambulanceredderne begrænsede tekniske hjælpemidler til rådighed, men i dag har ambulanceredderne langt flere redskaber til at løfte med. Det betyder, at den symbolske værdi af fysisk kapital er reduceret, mens den symbolske værdi af tekniske kompetencer er steget blandt de mandlige ambulanceredderne. Passende mandighed praktiseres således i dag gennem teknisk kyndighed snarere end via fysisk styrke. En god redder er en, som "har styr på sit materiel" og har det kreative overskud til at finde det passende udstyr i uforudsigelige og ofte

spatialt-akavede præhospitale situationer. Endelig fortæller ambulanceredderne også, at der er sket en udvikling i synet på kroppen. Både deres egen, som i dag erkendes som sårbar, men også i synet på patientens krop, som derimod betragtes som langt mindre sårbar. I dag hersker der en norm om, at alle patienter, der er i stand til at gå selv, *skal* gå. Løft er kun til akutte situationer, hvor det er strengt nødvendigt. En enkelt ældre redder fortalte mig under feltarbejdet, at det tidligere var fyringsgrundlag, at lade hjertepatienter gå selv, men i dag mener de, at patienterne faktisk har bedre af at gå selv og ikke blive unødigt sygeliggjort. Ud fra dette ræsonnement taler mange mandlige reddere en win-win-logik frem, hvor de simultant legitimerer at passe på sig selv, samtidig med at de varetager patienternes interesser.

Mit empiriske materiale viser overraskende omfattende konsensus omkring sikkerhed som metaværdi på tværs af alder og stillingskategorier blandt de mandlige ambulanceredderne. To erfarne reddere udtrykker dog, at de indimellem føler, at det nogle gange er gået for vidt med, at "man ikke må løfte noget som helst". Men de ved også godt, at "det ikke er en holdning, man skulle gå og vifte med offentligt på en stor station". Det tyder på, at risikovillige positioneringspraksisser tildeles en marginaliseret social position – i hvert fald på store stationer, hvor den fagpolitiske organisering er stærk, og tekniske hjælpemidler ofte er inden for rækkevidde og blevet en del af sikkerhedspraksis (Kyed 2014a).

John Wayne og Tarzan som abjekte figurationer

Den kulturelle forandringsproces betyder, at forholdet mellem maskulinitet og sikkerhed er blevet grundlæggende rekonfigureret. I Falckreddernes diskursive repertoire findes i dag en fortælling om John Wayne- og Tarzan-syndromet. En fællesarbejds miljørepræsentant forklarede mig eksempelvis:

Dengang jeg startede i Falck, havde vi "John Wayne-syndromet" og "Tarzan-syndromet". Det vil sige, man brugte ikke at kalde assistance til kollegerne op ad trapper eller ned ad trapper. Det gjorde man ikke. Det gjorde man selv. [Og] man peb ikke over noget som helst, uanset hvad man kom ud for. Tværtimod blev det lavet om til sort humor. Sort humor, som godt kunne virke noget afstumpet på udefrakommende, men som simpelthen bare var en facade... Og det har ændret sig kolossalt. Dengang var der ikke noget, der hed psykologhjælp, der var heller ikke noget, der hed debriefinger. Men vi har både fået debriefinger og psykologhjælp ind. Det er ikke nogen skam i dag, at bægeret er ved at flyde over. Så vi har ændringer på det område. Og så har vi set kolossale ændringer på området omkring tunge løft. Vi har stadig mange problemer, bevares, men der bliver arbejdet ihærdigt med at finde løsninger, vil jeg sige.

Tarzan-syndromet symboliserer praktisering af konventionel maskulinitet via demonstrationer af fysisk styrke og en dyd om at være selvhjulpent, mens John Wayne-syndromet symboliserer en "emotionologi" baseret på idealer om emotionel usårlighed og medfølgende "følelsesregler" (Sterns 1985; Hochschild 1979), som understøttede benægtelse af ambulancearbejdets immanente psykiske og emotionelle belastninger (Sterud m.fl. 2006; Hansen m.fl. 2012). Fortællingen er med andre ord en fortælling om tidligere tiders kulturelle idealer, som ikke tillod de mandlige reddere at udtrykke fysisk eller mental sårbarhed. Det betød, fortæller mange erfarne ambulancereddere i dag, at mange kolleger stoppede i faget, enten fordi de var slidt op fysisk eller mentalt.

I denne artikel fortolker jeg fortællingen om John Wayne- og Tarzan-syndromet som et "nøglesymbol", der er særligt mættet med kulturel værdi og betydning, og som dermed tilbyder en frugtbar indgang for at forstå forholdet mellem ambulanceredderens maskuline identitetspraksis og sikkerhedspraksis. Ifølge den amerikanske antropolog Sherry Ortner (1973) findes der to idealtypiske nøglesymboler. Dels *summerende symboler*, der effektivt vækker stærke forpligtende følelser, fordi de i en kondenseret form symboliserer en kultur, som folk har følelser for. Den anden type nøglesymbol er *elaborerende nøglesymboler*, som enten kan være rodmetaforer, der symboliserer grundlæggende antagelser og dermed bidrager til at organisere tanker eller nøglescenarier, som er handlinger, der anviser retning (Ortner 1973:1344). Fortællingerne om "Tarzan-syndromet" og "John Wayne-syndromet" fungerer primært som et elaborerende nøglesymbol. Når mandlige ambulancereddere refererer til "John Wayne-syndromet" og "Tarzan-syndromet", er det med henblik på at trække symbolske skillelinjer, som markerer "objekte" maskuline positioner (Bulter 1993:193, note 2; Hansen og Hansen 2003), som ambulanceredderne "(dis)identificerer" sig med (Skeggs 1997).

Ambulanceredderens sikkerhedsideal manifesterer sig også i en række *omnipresente* ordsprog, som er formative for deres dag-til-dag praktisering af sikkerhed. Ét er, at "du kan ikke hjælpe nogen, hvis du selv kommer til skade". Dette ordsprog kobler fagets *raison d'être* med sikkerhed. Et andet meget udbredt ordsprog er, at "ambulancearbejdet handler om at lære at skynde sig langsomt". Med Bourdieu kan man sige, at ordsproget om at skynde sig langsomt, "indpoder en hel kosmologi, en etik, en metafysik og en politik" i ambulanceredderens kropslige *hexis* ([1980] 2007:115). Derfor er det symbolsk devaluerende for en ambulanceredder, hvis han stresser eller er nervøst anlagt. Stress anses som uhensigtsmæssigt i relation til såvel ambulanceredderen selv, til patienten, til behandlingen og til kollegerne. Mange erfarne ambulancereddere taler kropslige performativiteter, emotionel kontrol, men også empati frem som vigtigere faglige kvalifikationer end de tekniske-medicinske kvalifikationer. Den erfarne assistent Kaj med 26 års erfaring fortæller i et interview, at:

...tingene er ikke altid så alvorlige, som man gør det til, hvis vi tager akutdelen. Der er det tit blevet kørt op, og så skal vi have en masse instrumenter sat på bordet og måle og så videre. Og det bliver folk engang imellem næsten mere stressede eller kørt op af [...] 80 % [af turene] – og det står for egen regning det her – der ligger hjælpen i, at vi bare kommer. At vi ligesom kommer og lægger hånden på folk og får ro på (Interview, Kaj (50), Assistent).

Ambulancebehandleren Jeppe fortæller i et interview, at en god ambulanceredder i hans øje er "en, der kan holde hovedet koldt. Som ikke slynger om sig med ordrer... og får sagt og gjort de rigtige ting". Beherskelse af arbejdets immanente tidspres betragtes som en grundlæggende kompetence for en dygtig ambulanceredder. Så snart ambulanceredderen forlader ambulancen, indtræder han i rollen som "et hjælpsomt og kompetent menneske, der hjælper mennesker" – for at parafrasere Falcks værdigrundlag.⁴ Det indebærer bl.a., at ambulanceredderen roligt, men bestemt og autoritativt skanner scenen og danner sig et overblik, mens han bevæger sig målrettet hen mod patienten, som skal have hjælp.

Afdramatiseringer af ambulancearbejdet

I forbindelse med det etnografiske feltarbejde oplevede jeg flere gange, at ambulancereddere talte ambulancearbejdets dramatiske dimensioner ned over for mig og ved en enkelt lejlighed også over for en ny elev. I forbindelse med mine interviewstudier betonedede hovedparten af redderne eksplicit, at de var trætte af, at omverdenen tror deres arbejde udelukkende består af dramatiske og blodige udrykninger. Nogle reddere virkede næsten trænede i at afvige på spørgsmål om, hvorvidt det er et "grimt" arbejde. Mange reddere gjorde tidligt i interviewet opmærksom på, at folk altid spørger dem, om ikke det er et grimt arbejde, og at denne ensidige opfattelse af arbejdet irriterer dem (Kyed 2014a).

Mange ambulancereddere tager således afstand fra fordringer, som kan konnoteres til noget heroisk. Dette skyldes formodentlig, at der er stærke sociale sanktioner forbundet med "at spille helt" blandt redderne. Ambulancebehandleren Mads fortæller bl.a.:

Kan du huske den historie, der var her i vinters, hvor der var en, der var kørt ud på isen i sin bil, og to brandfolk var ude og redde ham ind? Den er der blevet snakket meget om nede på stationen. Det kan godt være, de to blev hædret officielt, men blandt redningsmandskab, der er de nogle kvajpander, fordi de ikke har styr på deres egen sikkerhed. De har taget en unødvendig risiko ved at kravle ud på isen, ved at slå ruderne ud på bilen og kravle ind i bilen. For det første fordi, at hvis du slår ruderne ud på en bil, så tager du trykket inde i kabinen, og det

kan være det, der holdt den oppe. Og at begynde at kravle ind i bilen, jamen, kan du komme ud af den, inden den synker? Fordi, som vi hører fra vores dykkere bagefter, kort tid efter rev den isflage sig løs og smuttede ud i fjorden. Så er det eddermame sur røv at sidde der (Interview, Mads (33), Behandler).

De to brandmænd blev godt et år senere hædret med Beredskabsprisen for deres heltmodige indsats, men fra Mads' perspektiv – og ifølge ham, også hans kollegers – var de "nogle kvajpander", fordi de kompromitterede deres egen sikkerhed. Om redderne i situationen var forførte af en helterolle, eller de havde et fornuftigt grundlag for en anden sikkerhedsmæssig situationsdefinition end Mads', er umuligt at vurdere. Men i Mads' fortolkning af situationen "spillede de helte". Rene fortæller, hvordan det på hans gamle station – hvor han begyndte som elev ti år tidligere – var stigmatiserende "at spille helt":

Det var nok mentaliteten af at køre mange ture. Man ved godt, at man redder sgu ikke hele verden alligevel... så det var nok det, der lå bag det hele. Det var ikke sådan almindelig Jantelov... det var den der med, at man forsøgte at forholde sig reelt til, hvad det var man lavede. Og ikke fremstå som et eller andet... helt andet (Interview, Rene (31), Behandler).

Kollegernes insisteren på en antiheroisk attitude kan fortolkes som en "pragmatisk realistisk tilgang til arbejdet", som hjælper ambulanceredderne med at holde deres forventninger realistiske og dermed skuffelser og selvbeprejelser nede, når redninger mislykkedes.

Der er ingen tvivl om, at de fleste ambulancereddere også identificerer sig med rollen som den specialiserede hjælper, der kommer ud til folk i nød og skaber tryghed qua deres specialiserede kompetencer (Palmer 1983). Det er *sine qua non* i ambulancearbejdet, og mange er åbenlyst stolte af deres ambulancetekniske evner. Men, det er interessant, at ambulancearbejdets drama og dets latente konventionelle maskuline symbolisme tales ned, mens ambulancearbejders "følelsesarbejde" fremhæves (Hochschild 1979). Den 33 årige ambulanceassistent Henrik forklarer eksempelvis i et interview, at:

... 90 % af vores ture er altså sygeture. Det er at ligge og køre til og fra sygehuse og køre folk hjem. Og der er ikke meget i den. Jo, det er menneskelige skæbner, vi kører med, og det er vores job at sidde og få dem til at få den bedste tur ud af det, fordi det er ikke behageligt at ligge i sådan en bil. Og hvis man er lidt utryk i forvejen, og man skal ind og undersøges for et eller andet, så er det jo en utryk situation, så er det vores job at gøre det tryk for dem. Få dem til at føle det behageligt at

være i vores varetægt. Det kan godt være, det bare er at lægge en hånd på skulderen af dem og sige nogle velmenende ord til dem. Så får de det godt, eller bedre, ved, at der er en, der ser dem som menneske.

Modsat studier af amerikanske ambulancereddere, som føler, at deres maskulinitet kompromitteres af arbejdets nødvendige omsorgselement (Tracy & Scott 2006; Palmer 1983), så fremhæver mandlige ambulancereddere i Danmark ofte deres sociale kompetencer med stolthed. I en relativt mildt kønsdifferentieret kultur som den danske (Hofstede m.fl. 2011:140), er sociale og empatiske kompetencer forbundet med anerkendelse blandt ambulanceredderne og fremhæves hyppigt som en kernekompetence for en god ambulanceredder.

Maskulinitet og emotionel sårbarhed i ambulancearbejdet

Trods ambulancereddernes afdramatiseringer af ambulancearbejdet er traumer og tragedier immanente i ambulancearbejdet, hvorfor det psykosociale arbejdsmiljø er en notorisk belastning, som vanskeligt kan fjernes. I redningsarbejde findes en bestandig risiko for at blive et "second victim" (Dekker 2013); dvs. ambulanceredderne risikerer selv at blive et offer for dårlig samvittighed, skyldfølelse og påtrængende refleksioner omkring deres håndtering af konkrete patienter (Jonsson & Segesten 2004): "Var min behandling god nok? Kunne jeg have gjort noget mere? Stoppede vi genoplivningen for tidligt? Hvorfor overså jeg det åbenlyse symptom? Hvorfor kunne jeg ikke gøre noget?" Osv.

Forholdet mellem ambulancereddernes maskulinitetspraksis og emotionelle mestringspraksisser er særligt interessant i lyset af en relativt vedvarende opfattelse af, at mænd har problemer med at artikulere deres følelser (se Robinson & Hockey 2011). For eksempel bemærker den britiske maskulinitetsforsker Victor J. Seidler, at:

As men we often have little experience of our emotional needs or a language within which to express them. [...] We learn in diverse ways to minimize hurt and pain and to take pride in this as a sign of our strength [...]. This makes it very difficult for us to accept our vulnerability as an integral part of our male identity (1992:1,2, jf. også 2007:9,13).

Seidler er eksponent for en tese om mænds "emotionelle fremmedgørelse" (Robinson 2008:96). Han mener, at mænd frygter deres egen sårbarhed og er bange for at miste kontrol, hvilket er en central maskulin statusmarkør. Desuden græder mænd sjældent offentligt, hævder Seidler, fordi de frygter, at de signalerer mangel på selvkontrol, hvilket kan få andre mennesker til at betvivle deres evner til at håndtere deres arbejde. Ifølge Seidler skyldes en del af mænds problematiske forhold til emotionalitet, at den vestlige kultur

altid har forbundet maskulinitet med fornuft, hvorfor mænd har lært at holde afstand til følelser bl.a. ved at se fremad i stedet for at dvæle ved ting, som forstyrrer følelsesmæssigt.

Forløsningsfællesskabet – det uformelle mestringsrum

Mit empiriske materiale viser imidlertid et andet billede af mandlige danske ambulanceredde. Afviklingen af de følelsesnormer, som var forbundet med det tidligere omtalte "John Wayne-syndrom", har medført en rekonfigurering af de kulturelt legitime "følelsesregler" blandt redderne i Danmark (Hochschild 1979). Selvom debriefing formelt er blevet et værktøj, som fremhæves af virksomheden og fællesarbejds miljørepræsentanter, så er det *primært* uformelle samtaler med kollegerne, som hjælper ambulanceredderne med at håndtere arbejdsmiljøets psykiske belastninger i hverdagen. Blandt de mandlige ambulanceredde konstrueres der kontinuerligt noget, som bedst kan betegnes som "forløsningsfællesskaber" (Kyed 2014b). Begrebet "forløsningsfællesskab" er en emotionel bearbejdspraksis, som minder om Korczynskis begreb om "communities of coping", hvilket betegner "emergerende, oralt-baserede sociale former for coping" (2003:58). "Forløsningsfællesskaber" er en undertype af "copingfællesskaber". "Copingfællesskaber" er mere generelle og tilvejebringer utallige forskellige copingmekanismer (fx humor, ironi, sladder, videndeling, adspredelse, osv.). "Forløsningsfællesskaber" er derimod en specifik underkategori, der metaforisk signalerer en eksternalisering eller ventilering af ophobede oplevelser (Coser 1959:180). Begrebet om "forløsningsfællesskaber" er fremanalyseret af ambulancereddernes overraskende konsekvente måde at beskrive kollegiale relationers betydning i forhold til bearbejdning af barske oplevelser:

Det er blevet anerkendt og okay at være påvirket af en tur. Det kan [kollegerne] også se. Det er okay, hvis man oplever noget voldsomt, at gå væk eller at græde eller sige, at det her skal vi sgu lige snakke om. [...] mange gange er bare det at snakke med sine kolleger, fordi de kan sætte sig ind i situationen. De har oplevet noget lignende. Så får man taget gassen af der ...[i dag] snakker man om, at det er sgu godt nok lidt ubehageligt det her, og så får man taget noget ud af det [...]. Der er selvfølgelig stadig den grove humor inde over, den groteske humor med nogle ting. Det vil der altid være. Det skal der også være, for det er også en overtryksventil ... mange gange er det bare det, der skal til. Så påvirker det ikke mere (Interview, Henrik (33), assistent).

... du [snakker] om det med ham, du kører turen med og med de andre på stationen: "Prøv lige at høre her. Nu skal I høre, hvad jeg lige har oplevet". Og så er de gode til at lytte. Der er ikke nogen, der siger, "ved du hvad, jeg går lige ind og ser fjernsyn". Sådan er det ikke [...]så man

deler den oplevelse. Fordi de [andre] kan komme til at stå i det bagefter, eller de har måske oplevet noget lignende og siger, "Nå ja, det har jeg også oplevet, der gjorde jeg sådan og sådan". [...] og det kan godt være, hvis du har en opgave, du har det svært med, så snakker du ikke kun med én kollega om det. Så snakker du med mange om det [...]. Så der er en indforståethed om, at der er følelser med i det her, og der er en bearbejdningsproces i forbindelse med det. Og det er at snakke om det (Interview, Mads (36), behandler).

Henrik og Mads udtrykker således, at der findes en kulturel norm om emotionel interdependens og responsivitet. Fordi redderne deler en særlig verden, som få andre kender til, så føler de en gensidig forpligtelse til at hjælpe en kollega, som har det svært, også selvom han muligvis ikke engang selv har registreret det endnu. Hvis en kollega udviser tegn på sårbarhed, så har han desuden krav på opmærksomhed og støtte. Ambulancereddernes fællesskab er kendetegnet af en omfattende social homogenitet, social kontrol og et stærkt sammenhold (Kyed 2014a). Homogeniteten udspringer af, at de fleste reddere, indtil for få år siden, stort set havde ens erhvervshabitus forud for deres ansættelse som reddere. Den sociale kontrol udspringer primært af ambulanceredderes behov for at kunne samarbejde kvasi-intuitivt i pressede situationer, hvilket betyder, at nye elever indpodes indiskutable perceptionensskemaer. Desuden fordrer arbejdets organisering omkring samarbejde og på relativt lange vagter med en del "nedetid", hvor redderne "lever" tæt sammen på stationen, en stærk kollektiv bevidsthed. Endelig skaber reddernes delte erfaringer og samarbejde i pressede og intense situationer et grundlag for stærk gruppeidentitet og solidaritet (Collins 2004:91).

Qua ambulancereddernes tætte arbejdsfællesskab udvikler ambulanceredderne en fornemmelse for hinandens emotionelle tilstand. Mads fortæller eksempelvis, at:

... hvis der er én, der går og er ked af det og ikke snakker med nogen, så ved du, der er noget galt. Vi er jo vant til at se hinanden og kender hinandens reaktionsmønstre. Og hvis der er en, der træder uden for sin sædvanlige boks, så ..."hvad er der med dig?" (Interview, Mads (36), behandler).

I lyset af eksempelvis Victor J. Seidlers tese om mænds emotionelle fremmedgørelse, er det interessant, hvordan redderne fremhæver en kollegial omsorg og et sammenhold omkring de psykologiske arbejdsmiljøbelastninger. Der er således ikke noget, der her tyder på, at de mandlige ambulancereddere i dag har problemer med at positionere sig selv som sårbare. Ambulanceredderne taler derimod et maskulint "forløsningsfællesskab" frem, hvori de ofte mere eller mindre intentionelt praktiserer emotionalitet via jokes og røverhistorier,

mens de andre gange taler dybere med betroede kolleger. Det er åbenlyst at læse maskulinitet ind i ambulancereddernes fortællinger om deres "følelsesregler"; kollegerne åbnes indirekte op gennem kontekstspecifikke spørgsmål, som føler efter, om kollegaen har brug for at få ventileret nogle følelser omkring oplevelsen. Det er imidlertid også mit indtryk, at disse indirekte spørgsmål er tydelige signaler til kolleger om omsorg og opbakning.

Under en samtale på feltarbejdet spurgte jeg nogle reddere, om der er en indforståethed om, at man selv henvender sig, eller om det er noget, kollegerne spørger ind til. Hertil svarede de, at:

... man kan se det på folk. Ofte kommer det i gang via jokes, men vi forstår, at stille hinanden de rigtige spørgsmål. Den erfarne redder fortsætter: "Det er ikke for at sige noget dårligt om sådan en som dig [mig red], men det er ikke altid, I forstår at stille de rigtige spørgsmål, det ved vi". De giver et eksempel fra en debriefing efter en kæmpe ulykke, der rystede hele byen for nogle få år siden. I den forbindelse havde de langt mere glæde af hinanden end af psykologen. De er glade for, at de ikke arbejder på en lille station, hvor man efter voldsomme episoder tager tilbage på stationen alene eller hjem til konen (Feltnoter St. Sydkøbing d. 30. juni 2010).

Den ene redder fortæller videre, at man bliver mere berørt med alderen. Han beskriver det, som om glasset med alderen fyldes mere og mere med oplevelser. Den anden supplerer med, at man med alderen bliver mere bevidst om sin egen dødelighed. Den aldrende elev fortæller om, da han kørte ambulance i forsvaret og hentede en død dreng på sin søns alder. Denne episode medførte, at han de næste mange dage så sin søns ansigt på den døde dreng, når han tænkte på episoden.

Denne samtale tyder på, at ambulanceredderne ikke er dominerede af de "terapeutiske diskurser" (Illouz 2008), som er evidente, når organisationen fremhæver debriefing som en central måde at arbejde med at undgå psykiske skader på efter voldsomme begivenheder. Mit datamateriale peger derimod på, at reddernes subtile indforståethed i praksisfællesskabet gør en vigtig forskel i deres daglige bearbejdning af oplevelser fra ambulancearbejdet. Nogle reddere oplever, som i den citerede feltnote ovenfor, at psykologsamtaler dekontekstualiserer problemet – stressen, belastningen – mens kollegiale samtaler derimod rekontekstualiserer belastningerne, som de alle har erfaringer med. Det er formodentlig også årsagen til, at de nogle gange ikke føler, at debriefing er frugtbar. Idet psykologen ikke kender den specifikke kontekst, som følelserne produceres i, er der en risiko for, at ambulanceredderne oplever samtalen som abstrakt og undertiden "rammer ved siden af" og i værste fald, at "patologisere normale reaktioner" og "underminere reddernes naturlige overlevelsessevne" (Bonanno 2004:22). "Kommunikation mellem bevidst-

heder forudsætter ubevidsthedernes fællesskab", som Bourdieu engang har formuleret det ([1972]2005:213). I forlængelse heraf kan man sige, at mens individuelle psykologsamtaler – særligt hvis psykologen ikke er specialist i beredskabsarbejde – nødvendigvis må forankre problemet i den enkelte redders personlige håndtering af omverden, så gør kollegiale samtaler derimod det fælles, kropsliggjorte, arbejdsmiljø til et udgangspunkt og problem.

Ambulancereddernes emotionelle åbenhed er interessant, idet den strider imod et dominerende billede i forskningslitteraturen om mænds generelle mangel på vilje og evne til at udtrykke følelser (Lupton 1999; Seidler 2007). Jeg blev derfor interesseret i at undersøge, hvordan redderne kan se, at en kollega har brug for at snakke, og hvilke spørgsmål der er de rigtige. Her fortalte en redder bl.a., at:

Det kommer an på, hvad du tør. Fordi det rygtes lynhurtigt, hvis der er en, der har været i en speciel situation. Så kan man godt lige gå og se vedkommende an. Og så er der ikke noget forkert i at spørge: "Der i onsdags, den tur I var ude ved, hvad var det lige, der foregik?" Så kan det nogle gange være, de siger "Arr, det var ikke så meget". Men det kan også nogle gange være, det vælter ud af dem, og så får du nærmest tegnet og fortalt alt, hvad der foregik. Og det kan godt være, at de bare har gået og ventet på at få lov til at læsse af. Eller de bare ikke har lyst til at snakke om det. Der er meget forskel på folk. Men nogle hjælper det meget, at du går over og prikker til dem, og du behøver ikke at sige: "Hvordan har du det med dig selv". Det behøver ikke være et eller andet hygge, hygge lad os sætte os ned. Bare det her: "Hvad var det lige, der skete i onsdags", så har du en indledning til det (Interview, Mads (36), Behandler).

Mads Green fremhæver her *modet* til at spørge. På den måde tematiserer han den empatiske handling inden for en konventionel maskulin ramme. Man er således mere mand, hvis man tør den intime samtale. Mads reformulerer også konventionelt feminine "hygge, hygge" emotionalitetsscripter til et, der er kendetegnet ved en instrumentel måde at *gøre* og forstå følsomhed. Ved den indirekte og antihygge-facon legitimeres interessen for hinandens følelser som nyttigt og ikke-psykologiserende eller feminint emotionaliserende. Idet spørgsmålet rettes mod konkrete episoder frem for direkte mod følelser, skabes et rum for, at kollegaen kan forløse nagende følelser, uden at det opleves for intimt eller grænseoverskridende. Således understøttes et potentielt maskulinitet "ansigtstab" ved at holde fokus på den konkrete situation og koble følelserne til situationen. Endelig er det også plausibelt, at Mads ved, at der findes kulturelle begrænsninger for nogle mænds praktisering af følelser. Derfor må han som kollega aktivt skabe et rum, hvor det er legitimt for kollegaen at praktisere emotionalitet.

Et kritisk spørgsmål kunne være om reddernes uformelle homosociale "forløsningsfællesskaber" overhovedet virker? Ifølge MARS-projektets kvantitative data oplever danske ambulancereddere ikke overraskende større følelsesmæssige krav på arbejde sammenlignet med den gennemsnitlige arbejdende befolkning (Hansen m.fl. 2012:tabel 2). Til gengæld har danske ambulancereddere ikke dårligere mentalt helbred sammenlignet med befolkningen generelt (Ibid:tabel 1). Det fund er bemærkelsesværdigt, idet et systematisk overblikstudie af 49 tidligere studier af ambulanceredderes sundhedstilstand viser talrige eksempler på, at ambulancereddere i andre lande har markant dårligere mentalt helbred (særligt posttraumatisk stresssyndrom og angst) sammenlignet med den arbejdende befolkning generelt (Sterud m.fl. 2006; Bonde & Elklit 2012). De danske ambulanceredderes statistisk set "normale" mentale helbred indikerer velfungerende "mestringsprocesser" i det relativt belastende psykosociale arbejdsmiljø.

Afslutning

En central pointe i denne artikel har været, at konstruktion af sikkerhed på arbejdspladser ikke alene handler om at "undo" maskulinitet, som Ely og Meyerson (2010) påpeger det i den mest omfattende analyse af sammenhængen mellem sikkerhed og maskulinitet på farlige arbejdspladser til dato. Her viser de, hvordan det er muligt at forandre organisationskulturen på boreplatforme ved at "undo" konventionelle maskuline idealer i arbejdspladskulturen. Pointen er vigtig. Men Ely og Meyerson kommer undertiden til at sammenblande maskulinitet og usikkerhed, fordi de for entydigt antager, at det er afviklingen af konventionelle maskulinitetsnormer, som skaber det kulturelle grundlag for praktisering af sikkerhed. Dermed er maskulinitet pr. definition et problem for sikkerhedspraksis. "Undoing" af maskulinitet kan være en løsning på risikoadfærd i nogle situationer, og ambulancereddere praktiserer også jævnligt forskellige "undoings" af konventionel maskulinitet – eksempelvis helterollen (se også Kyed 2014a). Men det er ligeledes vigtigt at fastholde en forståelse af maskulinitetspraksisser som potentielt generative mekanismer i forhold til sikkerhed.

Analysen i denne artikel viser, at sikkerhedsinitiativer fungerer udmærket, når de er mulige at fortolke eller omfortolke i henhold til kulturelle maskuline idealer, som mænd i de pågældende sociale positioner identificerer sig med. Selv i et mandedomineret praksisfællesskab som ambulanceredderne – med stolte traditioner omkring fysisk styrke og emotionel robusthed – kan sikkerhedshensyn således indarbejdes i relativt harmonisk overensstemmelse med praksisfællesskabets faglige og kønnede identitet. Mandlige ambulancereddere i Danmark praktiserer ofte sikkerhed på måder, som er maskulint genkendelige (West og Zimmerman 1987; Bulter 1990). Det ses eksempelvis i deres eksplicitte stolthed over at mestre tekniske hjælpemidler – således fortolkes hjælpemidlerne ikke som et udtryk for fysisk svaghed, men som en are-

na hvor mandlige ambulanceredde "performer" teknisk viden og kreativitet. På samme måde omfortolkes intime samtaler om følelser til et spørgsmål om mod og solidaritet over for arbejdskammeraterne. Dermed fastholder de mandlige ambulanceredde en respektabel maskulin selvidentitet samtidig med, at de praktiserer sikkerhed og omsorg for sig selv og hinanden.

Analysens ensidige fokus på mænd efterlader imidlertid en række åbne spørgsmål omkring de stadigt flere kvindelige ambulancereddes inklusion i sikkerhedsfællesskabet. Selvom betydningen af fysisk styrke er faldende i ambulancetjeneste qua bedre tekniske hjælpemidler, så udtrykker mange mandlige redde skepsis over for nye kvindelige kollegers kropslige dispositioner. De frygter, at kvindelige kollegers manglende styrke betyder, at de skal løfte relativt mere. Dette rejser nye interessante spørgsmål om kvindelige redde's mulighed for at legitimere frasigelser eller betænkeligheder over for tunge løft – to grundlæggende elementer ved sikkerhedspraksis. Det rejser også spørgsmål om kvindelige kollegers mulighed for inklusion i de mandlige redde's "horisontale homosocialitet" (Hammarén & Johansson 2014), som er et centralt grundlag for redde's "forløsningsfællesskab". Kan kvindelige kollegers behov for mestring genkendes og inkluderes i de uformelle homosociale fællesskaber?

Det er også værd at bemærke, at ambulanceredde udgør en særlig empirisk case, idet der er tale om, hvad sikkerhedsforskere kalder en "højpålidelighedsorganisation", hvor operationel sikkerhed er Alpha og Omega. Det gør formodentlig mandlige ambulanceredde særligt formbare i forhold til sikkerhed (Myers 2005). Desuagtet mener jeg, at analysen viser en række sammenhænge mellem maskulinitet og sikkerhed, som kan tænkes at have analytisk gyldighed i andre sociale kontekster. Artiklen viser, at der i ambulance-tjenesten, som i andre erhverv (Robinson & Hockey 2011), er plads til omfattende maskulinitetspraksisser uden for konventionelle maskuline idealer om fysisk og psykisk styrke og usårlighed.

Noter

Tak til medlemmerne af MARS-gruppen for inspirerende samarbejde. Og særligt tak til Ann-Dorte Christensen samt to anonyme bedømmere for konstruktiv kritik af en tidligere udgave af denne artikel.

1. Flere interviewbaserede studier fremhæver, at mænd ofte taler risici frem, mens kvinder ofte taler risici forbundet med de selvsamme situationer, ned (Green 1997:187f.; Nielsen & Sørensen 2009:48,56). Denne tendens kan fortolkes som en diskursiv kønspraksis, hvor mænd positionerer sig som modige, mens kvinder i højere grad søger en diskursiv position som ansvarlige via nedtoning af risici (Donnelly 2004; Olestead 2011).

2. Interviewene med fællesarbejdsmiljørepræsentanterne og stationsledere foregik på deres kontorer. Interviewene med ambulanceredde og ulykkesinterview foregik enten privat hos redde eller på universitetet. Dog foregik et enkelt interview i et mødelokale på en lille "landstation".

3. Mere information om MARS-projektet og spørgeskemaundersøgelserne se: <http://www.soc.aau.dk/forskning/mars/forside>. Spørgsmålene i batteriet om *prioritering* af sikkerhed var: a) Jeg

anvender altid værnemidler, når jeg skal, b) Jeg følger altid sikkerhedsreglerne, c) Jeg vælger altid at arbejde sikkert frem for hurtigt – også i pressede situationer.

Spørgsmålene i batteriet *holdning* var: a) Jeg bøjer nogle gange sikkerhedsreglerne, så jeg kan gøre arbejdet lettere og bedre, b) Ved at ignorere sikkerhedsreglerne, glider arbejdet nogle gange lettere, c) Jeg overtræder sikkerhedsreglerne, hvis ikke det giver en øget sikkerhedsrisiko, d) Jeg får nogle gange et "kick" af at køre hurtigt i forbindelse med mit arbejde, e) Det er et svaghedstegn at tale for meget om sikkerhed, f) Ledelsen forventer, at vi til en vis grad løfter mere end vi må, g) Jeg vil gerne vise, at jeg har kræfter til selv at klare arbejdet.

4. Falck har en "virksomhedsfilosofi" om at være en virksomhed af "mennesker, der hjælper mennesker", og Falcks seks værdier – tilgængelig, troværdig, hurtig, handlekraftig, hjælpsom og kompetent – er allestedsnærværende i hverdagen (Kyed 2014a:kapitel 3). Se <http://www.falckhm.dk/om-falck-hjaelpemidler/profil/vaerdier>.

Litteratur

- Ackroyd, S. & Crowdy, P. A. 1990: "Can culture be managed? working with "raw" material: The case of the English slaughtermen". *Personnel Review*, 19(5):3-13.
- Ajslev, J. Z., Lund, H. L., Møller, J. L., Persson, R. & Andersen, L. L 2013: "Habituating pain: Questioning pain and physical strain as inextricable conditions in the construction industry". *Nordic Journal of Working Life Studies*, 3(3):195-218.
- Alvesson, M. & Billing, Y. D. 2009: *Understanding gender and organizations* (2.udgave). London: Sage.
- Arbejdstilsynet 2012: Anmeldte arbejdsulykker 2006-11. Arbejdstilsynets årsopgørelse 2011. Arbejdstilsynet, august 2012:87-7534, ISBN nr-603-6.
- Bonanno, G. A. 2004: "Loss, trauma, and human resilience: Have we underestimated the human capacity to thrive after extremely aversive events?" *American Psychologist*, 59(1):20-28.
- Bourdieu, P. [1979] 1984: *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.
- Bourdieu, P. [1980] 1997: *Men hvem skabte skaberne?: Interviews og forelæsninger*. København: Akademisk Forlag.
- Bourdieu, P. [1998] 2001: *Den maskuline dominans*. København: Tiderne Skifter.
- Bourdieu, P. [1972] 2005: *Udkast til en praksisteori: Indledt af tre studier i kabylsk etnologi*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, P. [1980] 2007: *Den praktiske sans*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Butler, J. 1990: *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Butler, J. 1993: *Bodies that matter: On the discursive limits of "sex"*. New York: Routledge.
- Chetkovich, C. A. 1997: *Real heat: Gender and race in the urban fire service*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- Collins, R. 2004: *Interaction Ritual Chains*. New York: Cambridge University Press.
- Connell, R. W. 2005: *Masculinities* (2. edition.). Cambridge: Polity Press.
- Courtenay, W. H. 2011: *Dying to be men*. New York: Routledge.
- Coser, R. L. 1959: "Some social functions of laughter: A study of humor in a hospital setting". *Human Relations*, 12(2):171-182.
- Dekker, S. 2013: *Second victim: Error, guilt, trauma, and resilience*. CRC Press.

- Donnelly, P. 2004: "Sport and risk culture". *Sporting Bodies, Damaged Selves: Sociological Studies of Sports-Related Injury*, 2:29-57.
- Ely, Robin J. & Debra E. Meyerson 2010: "An organizational approach to undoing gender: The unlikely case of offshore oil platforms". *Research in Organizational Behavior* 30 (0):3-34.
- Gherardi, S. 2006: *Organizational knowledge: The texture of workplace learning*. Wiley-Blackwell.
- Gherardi, S. 2009: "Introduction: The critical power of the Practice lens". *Management Learning*, 40(2):115-128.
- Gherardi, S. 2012: *How to conduct a practice-based study: Problems and methods*. Edward Elgar Publishing.
- Gherardi, S., Nicolini, D. & Odella, F. 1998: "Toward a social understanding of how people learn in organizations: The Notion of Situated Curriculum". *Management Learning*, 29(3):273-297.
- Green, J. 1997: *Risk and misfortune: A social construction of accidents*. London: UCL Press.
- Haas, J. 1977: "Learning real feelings: A study of high steel ironworkers' reactions to fear and danger". *Work and Occupations*, 4(2):147-170.
- Hall, E. J. 1993: "Waitering/waitressing: Engendering the work of table servers". *Gender & Society*, 7(3):329-346.
- Halkier, B. & Jensen, I. 2008: "Det sociale som performativitet – et praksisteoretisk perspektiv på analyse og metode". *Dansk Sociologi*, 19(3):49-68.
- Hammarén, N. & Johansson, T. 2014: "Homosexuality in between power and intimacy". *SAGE Open*, 4(1), 2158244013518057.
- Hansen, A. & Hansen, C. D. 2003: "Autenticitet & standardisering: Om betingelserne for identitetskonstruktionen i den danske rocksfære". *Tidsskriftet GRUS*, (69):41-69.
- Hansen, C. D., Rasmussen, K., Kyed, M., Nielsen, K. J., & Andersen, J. H. 2012: "Physical and psychosocial work environment factors and their association with health outcomes in Danish ambulance personnel – a cross-sectional study". *BMC Public Health*, 12(1):534.
- Hochschild, A. 1979: "Emotion work, feeling rules, and social structure". *American Journal of Sociology*, 85:551-575.
- Hofstede, G. H., Hofstede, G. J., & Minkov, M. 2010: *Cultures and organizations: Software of the mind: Intercultural cooperation and its importance for survival* (3. udgave.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Højgaard, L. 2010: "Kan man interviewe sig til viden – om køn?". *Dansk Sociologi*, 21(1): 9-25.
- Iacuone, D. 2005: "'Real men are tough guys': Hegemonic masculinity and safety in the construction industry". *The Journal of Men's Studies*, 13(2):247-266.
- Illouz, E. 2008: *Saving the modern soul: Therapy, emotions, and the culture of self-help*. Berkeley: University of California Press.
- Jensen, S. Q., Kyed, M., Christensen, A.D., Bloksgaard, L., Hansen, C. D., & Nielsen, K. J. 2014: "A gender perspective on work-related accidents". *Safety Science*, 64(0), 190-198.
- Jonsson, A. & Segesten, K. 2004: "Guilt, shame and need for a container: A study of post-traumatic stress among ambulance personnel". *Accident and Emergency Nursing*, 12(4):215-223.

- Kimmel, M. S. 1994: "Masculinity as homophobia: Fear, shame, and silence in the construction of gender identity", i H. Brod & M. Kaufman (Eds.): *Theorizing masculinities*, pp. 119-141. Thousand Oaks: Sage.
- Korczyński, M. 2003: "Communities of coping: Collective emotional labour in service work". *Organization*, 10 (1):55-79.
- Kyed, Morten 2014a: *John Wayne og Tarzan arbejder her ikke længere: en etnografisk fortælling om maskulinitet, sikkerhed og "redderskab"*. Ph.d.-afhandling, Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet.
- Kyed, Morten 2014b: "Masculinity, Emotions and "Communities of Relief" among Male Emergency Medical Technicians", i Mathias Ericson & Ulf Mellström (Eds.): *Gender, emergency work and the Rescue Services: Contested terrains and challenges*. Karlstad University Press (under udgivelse).
- Lave, J. & Wenger, E. 1991: *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Leidner, R. 1991: "Serving hamburgers and selling insurance: Gender, work, and identity in interactive service jobs". *Gender & Society*, 5(2):154-177.
- Lupton, D. 1998: *The emotional self: A sociocultural exploration*. London: Sage.
- Martin, P. Y. 2003: "'Said and done" versus "Saying and doing" gendering practices, practicing gender at work". *Gender & Society*, 17(3):342-366.
- Martin, P. Y. 2006: "Practising gender at work: Further thoughts on reflexivity". *Gender, Work & Organization*, 13(3):254-276.
- McDowell, L. 2009: *Working bodies: Interactive service employment and workplace identities*. Chichester, UK: Wiley-Blackwell.
- Mellström, U. 2004: "Machines and masculine subjectivity". *Men and Masculinities*, 6(4):368-382.
- Meuser, M. 2007: "Serious games: Competition and the homosocial construction of masculinity". *Norma*, 2(1):38-51.
- Myers, K. K. 2005: "A Burning Desire Assimilation into a Fire Department". *Management Communication Quarterly*, 18(3):344-384.
- Nielsen, M. L. & Sørensen, N. U. 2009: *Spænd hjelmen: Et pilotprojekt om unges forhold til arbejdsmiljø og risikoadfærd i arbejdet*. Center for ungdomsforskning. DPU.
- Olstead, R. 2011: "Gender, space and fear: A study of women's edgework". *Emotion, Space and Society*, 4(2):86-94.
- Olofsson, J. 2009: "A momentary lapse of identity and control: Straddling male collaborations with professional instruments". *The Journal of Men's Studies*, 17(2):129-144.
- Ortner, S. B. 1973: "On key Symbols". *American Anthropologist*, 75(5):1338-1346.
- Paap, K. 2006: *Working construction: Why white working-class men put themselves--and the labor movement -- in harm's way*. Ithaca and London: Cornell University Press.
- Palmer, C. E. 1983: "'Trauma junkies" and street work". *Journal of Contemporary Ethnography*, 12 (2):162-183.
- Reckwitz, A. 2002: "Toward a theory of social practices". *European Journal of Social Theory*, 5(2):243-263.
- Reinicke, K. 2013: *Mænd: Køn under forvandling*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Robinson, V. 2008: *Everyday masculinities and extreme sport: Male identity and rock climbing*. Oxford: Berg.

- Robinson, V. & Hockey, J. 2011: *Masculinities in transition*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Sabo, D. & Gordon, D. 1995: *Men's health and illness: Gender, power, and the body*. Thousand Oaks: Sage
- Sanne, J. M. 2008: "Framing risks in a safety-critical and hazardous job: Risk-taking as responsibility in railway maintenance". *Journal of Risk Research*, 11(5):645-658.
- Seidler, V. J. 1992: *Men, sex and relationships: Writings from achilles heel*. London: Routledge.
- Seidler, V. J. 2007: Masculinities, bodies, and emotional life. *Men and Masculinities*, 10(1):9-21.
- Skeggs, B. 1997: *Formations of class and gender: Becoming respectable*. London: Sage Publications.
- Somerville, M. & Abrahamsson, L. 2007: "Changing storylines and masculine bodies in Australian coal mining organisations". *Norma (Nordic Journal for Masculinity Studies)*, 2(1):52-69.
- Stearns, P. N. & Stearns, C. Z. 1985: "Emotionology: Clarifying the history of emotions and emotional standards". *The American Historical Review*, 90 (4):813-836.
- Sterud, T., Ø. Ekeberg & E. Hem 2006: "Health status in the ambulance services: A systematic review". *BMC Health Services Research*, 6 (1):82.
- Tracy, S. J. & C. Scott 2006: "Sexuality, masculinity, and taint management among firefighters and correctional officers". *Management Communication Quarterly*, 20 (1): 6-38.
- Wenger, E. 2000: "Communities of practice and social learning systems". *Organization*, 7(2):225-246.
- West, C. & Zimmerman, D. H. 1987: "Doing gender". *Gender & Society*, 1(2):125-151.
- Whitehead, A. 2005: "Man to man violence: How masculinity may work as a dynamic risk factor". *The Howard Journal of Criminal Justice*, 44(4):411-422.
- Willis, Paul 1977: *Learning to Labour – How working class kids get working class jobs*. Aldershot: Ashgate.